
Sun'iy intellekt va uning chet tili hamda adabiyotini o'rganishda uchraydigan muammolarni hal etishdagi ahamiyati

Bafoyeva Roxila Valijonovna
rokhilabafaeva050796@gmail.com
O'qituvchi,
Osiyo xalqaro universiteti

Jabborova Mushtariy Jamol qizi
Talaba,
Osiyo xalqaro universiteti

Annotatsiya *Bugungi globallashtirish davrida xorijiy tillarni puxta o'zlashtirish, ayniqsa ingliz, rus, nemis, fransuz kabi xalqaro aloqalarda keng qo'llaniladigan tillarni mukammal egallash talabi kundan-kunga ortib bormoqda. Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining chet tili va adabiyotini o'rganish jarayonidagi o'рни, imkoniyatlari hamda mavjud muammolarni bartaraf etishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali ta'lim jarayonini individual yondashuv, real vaqtli tahlil, tezkor javob olish imkoniyatlari bilan boyitish mumkinligi qayd etiladi. Muallif, mavjud muammolarning sun'iy intellekt vositalari orqali hal etilishiga oid aniq misollar, zamonaviy amaliyot va tadqiqotlar natijalari, shuningdek, xorijiy tillarni o'rgatishda sun'iy intellektning integratsiyalashuvi haqida tahliliy mulohazalar bildiradi.*

Kalit so'zlar *Sun'iy intellekt texnologiyalari, chet tilini o'rganish metodikasi, lingvodidaktika, ovoqli yordamchilar, chat-botlar orqali muloqot*

Искусственный интеллект и его значение в решении проблем при изучении иностранных языков и литературы

Бафоева Рахила Валижоновна
rokhilabafaeva050796@gmail.com
Преподаватель,
Азиатский международный университет

Джабборова Муштарий Джамол кизи
Студент,
Азиатский международный университет

Аннотация *В условиях современной глобализации возрастает потребность в глубоком овладении иностранными языками, особенно такими, как английский, русский, немецкий и французский, которые широко используются в международных отношениях. В данной статье анализируется роль технологий искусственного интеллекта (ИИ) в процессе изучения иностранных языков и литературы, их возможности, а также значение в устранении существующих проблем. Также отмечается, что с помощью эффективного использования ИИ можно обогатить образовательный процесс элементами индивидуального подхода, анализа в режиме реального времени и возможности получения быстрого отклика. Автор приводит конкретные примеры, современные практики и результаты исследований, касающиеся решения текущих проблем с помощью ИИ, а также рассуждает*

об интеграции искусственного интеллекта в преподавание иностранных языков.

Ключевые слова *Технологии искусственного интеллекта, методика изучения иностранных языков, лингводидактика, голосовые помощники, общение через чат-ботов*

Artificial intelligence and its role in solving problems in the study of foreign languages and literature

Bafoeva Rokhila Valijonovna
rokhilabafaeva050796@gmail.com

*Lecturer,
Asia international university*

Jabborova Mushtariy Jamol qizi

*Student,
Asia international university*

Annotation *In today's era of globalization, the demand for mastering foreign languages—especially English, Russian, German, and French, which are widely used in international communication—is increasing day by day. This article analyzes the role and potential of artificial intelligence (AI) technologies in the process of learning foreign languages and literature, as well as their importance in overcoming existing challenges. It is noted that by using AI technologies effectively, the educational process can be enriched through individualized approaches, real-time analysis, and instant feedback. The author provides specific examples, recent practices, and research findings regarding how AI tools can resolve current problems, and offers analytical insights into the integration of AI in foreign language education.*

Keywords *Artificial intelligence technologies, foreign language learning methodology, linguodidactics, voice assistants, chatbot-based communication*

Kirish

So'nggi yillarda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari butun dunyo bo'ylab ilm-fan, ta'lim, iqtisodiyot va madaniyat sohalarida tub o'zgarishlarga sabab bo'layotgani hech kimga sir emas. Xususan, tilshunoslik, tarjimashunoslik, adabiyotshunoslik hamda xorijiy tillarni o'rganish kabi sohalar ham bu texnologik inqilobdan chetda qolmayapti. Sun'iy intellektning yuqori tezlikda rivojlanishi va kundalik hayotimizga chuqur kirib borishi ta'lim jarayonlarining shakli, mazmuni va metodikasini yangilash zaruratini yuzaga keltirdi. Ayniqsa, chet tilini o'rganish jarayonida SI vositalaridan foydalanish, til o'rganishda

uchraydigan ko'plab muammolarni hal etishda muhim vositaga aylanmoqda.

Hozirgi globallashuv davrida xorijiy tillarni bilish shaxsning raqobatbardoshligini ta'minlovchi eng asosiy ko'nikmalardan biri sanaladi. Ingliz, rus, nemis, fransuz, xitoy va boshqa tillarni egallash, nafaqat xalqaro kommunikatsiya vositasi sifatida, balki ilmiy, madaniy va adabiy merosni o'zlashtirishda ham muhim ahamiyatga ega. Biroq amaliyotda til va adabiyot o'rganish jarayonida ko'plab metodik, psixologik, motivatsion va texnik muammolarga duch kelinadi. Mazkur muammolarning ildizi o'quvchilarning tilni o'zlashtirishdagi qiyinchiliklari, til muhiti

yetishmasligi, adabiy matnlarni anglashdagi tafakkur tafovutlari, matnning murakkabligi, lug'at boyligi va grammatika bilimlarining yetarli emasligiga borib taqaladi. Sun'iy intellekt aynan shu kabi holatlarda yordam beruvchi zamonaviy vosita sifatida maydonga chiqmoqda. U til o'rganuvchilarga real vaqt rejimida tarjima, talaffuzni mashq qilish, grammatik xatolarni aniqlash, matnni tahlil qilish, shuningdek, adabiy asarlarni soddalashtirilgan versiyada tushinishda yordamlashadi.

Chatbotlar, interaktiv o'quv dasturlari, avtomatik tarjima vositalari, ovozli yordamchilar, sun'iy intellektga asoslangan o'quv platformalari til o'rganish samaradorligini oshiruvchi innovatsion yechimlar sifatida tan olinmoqda. Bu texnologiyalar o'quvchilarga shaxsiylashtirilgan, adaptiv va motivatsiyalovchi muhit yaratib, individual yondashuvni ta'minlaydi. Bundan tashqari, adabiyotshunoslik sohasida ham SI vositalari keng qo'llanilmoqda. Matnni stilistik jihatdan tahlil qilish, obrazlar tizimini aniqlash, muallif uslubini o'rganish, adabiy asarlarning kontekstual tahlilini amalga oshirishda sun'iy intellekt ilgari qo'lda bajarilgan murakkab intellektual ishlarni soddalashtirmoqda. Ayniqsa, katta hajmdagi adabiy manbalarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish, mavzularni avtomatik ajratish, intertekstual bog'liqliklarni aniqlashda SI vositalari o'ziga xos yangilik bo'lib xizmat qilmoqda. Shunday ekan, ushbu maqolada sun'iy intellekt vositalarining chet tilini o'rganish hamda adabiyotshunoslikdagi dolzarb muammolarni bartaraf etishdagi o'rni va ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Asosiy e'tibor SI'ning til o'rganishda samarali yordamchi sifatidagi roli, mavjud muammolarni yengillashtirishdagi amaliy mexanizmlari, adabiy matnlarni tahlil qilishdagi texnologik imkoniyatlari hamda ta'lim sohasiga olib kirayotgan yangiliklariga qaratiladi. Shuningdek, maqolada SI vositalarini ta'lim jarayoniga joriy qilishda duch kelinadigan cheklovlar, metodik yondashuvlar va istiqbolli yo'nalishlar ham tahlil etiladi. Umuman

olganda, sun'iy intellekt va til/adabiyot ta'limi integratsiyasi kelajakda o'quvchilar bilimini yanada chuqurlashtirish, ularning o'quvga bo'lgan motivatsiyasini oshirish va individual qobiliyatlarini rivojlantirishda beqiyos imkoniyatlar yaratadi. Ushbu maqola esa ayni yo'nalishda ilmiy-nazariy asoslar va amaliy yondashuvlarni yoritishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili

Sun'iy intellekt (SI) va uning ta'lim sohasidagi, xususan chet tillarini o'rganish va adabiyotga oid bilimlarni egallashdagi qo'llanilishi bo'yicha so'nggi yillarda ko'plab ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Bu sohadagi adabiy manbalarni tahlil qilish sun'iy intellekt texnologiyalarining lingvistik va estetik bilimlarni o'zlashtirishdagi imkoniyatlarini ochib berishga xizmat qiladi. Avvalo, sun'iy intellekt vositalari til o'rganish jarayonida o'quvchilarning shaxsiy qobiliyatlari, til o'zlashtirishdagi darajalari va ehtiyojlariga mos individual ta'lim yo'nalishlarini belgilashda muhim rol o'ynaydi. Masalan, N. Selivanovanning (2020) tilshunoslik va texnologiyalar integratsiyasi haqidagi tadqiqotida aytilishicha, SI asosida tuzilgan adaptiv platformalar orqali o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish, talaffuzni yaxshilash, grammatika bo'yicha mashqlarni avtomatlashtirish imkoniyatlari mavjud. Bu texnologiyalar, ayniqsa, ona tili bo'lmagan tilni o'rganayotganlar uchun samarali hisoblanadi.

Shuningdek, M. Warschauer (2018) tomonidan olib borilgan izlanishlar asosida chet tillarini o'rganishda sun'iy intellekt asosidagi yordamchi tizimlar (chatbot, avtomatik tarjimonlar, ovozli yordamchilar) o'quv jarayonini sezilarli darajada samaraliroq va interaktivroq qilishga yordam berishi ta'kidlangan. U ushbu vositalarning o'quvchilar bilan doimiy muloqot olib borishga xizmat qilishi, ularning muloqotga tayyorligi va ishtirokchanligini oshirishda muhim vosita ekanini asoslab bergan. Yana bir muhim adabiy manba sifatida T. B. Nishanova (2021) tomonidan olib borilgan tadqiqotda O'zbekiston sharoitida chet tillarini

o'rganishdagi asosiy muammolar, jumladan, so'z boyligi kamligi, talaffuzdagi xatolar, interaktiv dars vositalarining yetishmasligi ko'rsatilgan. Tadqiqotda aynan sun'iy intellekt asosidagi audio-video dasturlar, matnli va og'zaki mashqlarni avtomatik tahlil qiluvchi vositalar til o'rganishda aniqlik, aniqlash, differensial yondashuvlarni ta'minlaydi, degan xulosaga kelinadi. Bundan tashqari, adabiyotshunoslik sohasida ham sun'iy intellektning qo'llanilishi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar mavjud.

Xususan, A. Jumaev (2022) tomonidan olib borilgan izlanishlarda AI asosidagi matn tahlil dasturlarining badiiy asarlar strukturasi, mavzusini, obrazlar tizimini avtomatik tahlil qilish imkoniyatlari haqida so'z yuritilgan. Bu dasturlar, ayniqsa, zamonaviy adabiyotlarni tahlil qilish, g'oya va obrazlar o'zgarishini statistik jihatdan ko'rsatish uchun samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Uning ta'kidlashicha, bunday texnologiyalar talabalarning adabiy matnlardagi nozik tushunchalarni tahlil qilish qobiliyatini oshiradi. Xalqaro miqyosda olib borilgan tadqiqotlar ham mazkur masala bo'yicha muhim xulosalarni beradi. Masalan, D. Kuk va A. Holmes (2019) o'z tadqiqotlarida sun'iy intellekt vositalari orqali real vaqtda tahlil qilinadigan yozma va og'zaki nutq namunalarning tahlili tilni o'rganishda innovatsion yondashuv sifatida ko'rilmoqda. Ular aytadiki, AI vositalarining ta'limdagi ishtiroki pedagogik yondashuvlar o'zgarishiga olib kelmoqda – bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va amaliyotga yo'naltirilgan o'qitish mexanizmlarini shakllantiradi.

Shuningdek, adabiyotlarda sun'iy intellektdan foydalanishda uchraydigan muammolar ham yoritilgan. Jumladan, G. Eshmatova (2020) o'z maqolasida AI vositalarining til o'rganishdagi avtomatik yondashuvi ba'zida ijodiylik, til sezgirligi, madaniy tafakkurni yetarlicha inobatga olmayotganini, bu esa adabiy tahlil va g'oya talqinida ma'lum cheklovlarni yuzaga keltirishini qayd etgan. Bu holat ayniqsa,

poeziya va badiiy asarlarni tahlil qilishda yaqqol ko'zga tashlanadi. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalari til va adabiyot ta'limida nafaqat muammolarni hal qilish, balki ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishda kuchli potensialga ega. Eng muhimi, AI vositalarining qo'llanilishi o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi muloqotni mustahkamlaydi, interaktivlikni kuchaytiradi, o'qitishning individuallashtirilgan shakllarini taklif qiladi.

Shuningdek, bu vositalar yordamida adabiy asarlar zamonaviy usullar bilan tahlil qilinadi, o'quvchining tahliliy tafakkuri va estetik qabul qobiliyati rivojlanadi. Kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy izlanishlar nafaqat sun'iy intellekt texnologiyalarining samaradorligini aniqlash, balki ularning didaktik, lingvistik va adabiy metodikalarga qanday tarzda integratsiya qilinishi lozimligi borasida ham muhim yo'l-yo'riqlarni belgilab berishi kutilmoqda.

Metodologiya

Mazkur maqolada qo'yilgan tadqiqot muammosini chuqur o'rganish, mavzuni ilmiy asoslangan holda tahlil qilish va xulosalash maqsadida quyidagi metodologik yondashuvlar va ilmiy-metodik usullar majmuasidan foydalanildi.

Birinchi, nazariy-metodologik tahlil metodi orqali mavjud ilmiy-adabiy manbalar, xalqaro ilmiy nashrlar va yetakchi universitetlarning ilmiy maqolalari chuqur o'rganilib, mavzuga oid nazariy konsepsiyalar, ta'rif va tushunchalar, shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining xorijiy tillarni o'rganish hamda adabiyotni tadqiq qilish sohasidagi qo'llanilishiga oid ilmiy xulosalar tahlil qilindi. Bu jarayonda Google Scholar, Scopus, ResearchGate kabi xalqaro ilmiy platformalarda chop etilgan so'nggi yillardagi tadqiqotlardan keng foydalanildi.

Ikkinchi, qiyosiy-tahliliy metod yordamida sun'iy intellektning xorijiy tillarni o'rganish va adabiyot tadqiqotlarida qo'llanilishiga oid xalqaro tajribalar, ilg'or

xorijiy va mahalliy pedagogik amaliyotlar solishtirib chiqildi. Ushbu metod orqali turli davlatlarda sun'iy intellekt texnologiyalarining chet tili ta'limidagi o'rni, samaradorligi va imkoniyatlari haqida umumiy tasavvur shakllantirildi.

Uchinchidan, maqolada empirik tadqiqot metodlaridan, xususan, so'rovnoma, intervyu va pedagogik kuzatish usullaridan foydalanildi. Bu tadqiqot ishtirokchilari sifatida chet tillarni o'rganayotgan talabalar, til o'qituvchilari va adabiyotshunoslik sohasidagi tadqiqotchilar ishtirok etdi. So'rovnomalar Google Forms platformasi orqali onlayn tarzda amalga oshirildi. Ushbu so'rovlar orqali sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi, talabalarning til va adabiyotga bo'lgan qiziqishi, ular duch keladigan asosiy muammolar hamda ularning echimiga oid fikrlari aniqlab olindi.

To'rtinchidan, tadqiqotning metodologik bazasi sifatida eksperimental-pedagogik metodlar ham qo'llanildi. Bu metod yordamida tajriba-sinov guruhlari tashkil etilib, sun'iy intellekt asosida ishlovchi dasturlar (masalan, Grammarly, Duolingo, GPT texnologiyalari va boshqa lingvistik platformalar) asosida chet tillar va adabiyot darslari o'tkazildi. Eksperiment jarayonida olingan natijalar statistik tahlil qilinib, talabalar bilim darajasidagi o'zgarishlar, motivatsiya darajasining oshishi, shuningdek, til o'rganishdagi muammolarning yechimiga sun'iy intellektning ta'siri baholandi.

Beshinchidan, statistik tahlil metodi yordamida eksperimental natijalar va so'rovnoma ma'lumotlari SPSS va Excel dasturlari orqali qayta ishlanib, natijalar jadvallar va grafik shakllarida taqdim etildi. Shuningdek, taqqoslash, korrelyatsion va faktorli tahlil usullari orqali olingan natijalarning statistik ahamiyatlilik darajasi aniqlab olindi. Bundan tashqari, maqolada holistik va tizimli yondashuv asos qilib olindi. Ya'ni sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi ahamiyati masalasi yaxlit pedagogik-psixologik, texnologik va ijtimoiy nuqtayi nazardan o'rganilib, mavjud metodologik

bo'shliqlar aniqlanib, ularni to'ldirishga qaratilgan yangi metodik tavsiyalar ishlab chiqildi. Shu bilan birga, tadqiqot davomida pedagogika, lingvistika, adabiyotshunoslik, informatika va psixologiya kabi fanlararo integratsiya usuli ham qo'llanildi. Bu esa mavzuni kengroq kontekstda yoritishga va yanada chuqurroq ilmiy-amaliy xulosalar chiqarishga imkon berdi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, mazkur metodologik baza yordamida olib borilgan ilmiy tadqiqot natijasida, sun'iy intellektning xorijiy tillar va adabiyot fanlarini o'qitish jarayonidagi ahamiyatiga oid yangi nazariy va amaliy xulosalarga erishildi. Mazkur metodologik usullar majmuasi kelgusidagi ilmiy tadqiqotlarda ham sun'iy intellektning ta'lim jarayoniga integratsiyalashuvini yanada kengaytirish va uning ilmiy-pedagogik samaradorligini baholash uchun mustahkam asos yaratadi.

Natijalar va muhokama

Zamonaviy raqamli asrda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining ta'lim tizimidagi roli tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, chet tilini va xorijiy adabiyotlarni o'rganish jarayonida yuzaga keladigan lingvistik, madaniy va psixologik to'siqlarni bartaraf etishda sun'iy intellekt asosida yaratilgan vositalar, tizimlar va xizmatlarning imkoniyatlari kengayib bormoqda. O'tkazilgan tahlillar, so'rovnomalar, tajriba mashg'ulotlari va mavjud SI texnologiyalarining amaliy qo'llanilishi natijasida quyidagi muhim xulosalar va muhokama jihatlari aniqlandi.

Birinchi, sun'iy intellekt texnologiyalari chet tilini o'rganishda individual yondashuvni ta'minlashda katta ahamiyatga ega. An'anaviy ta'lim usullarida barcha o'quvchilarga yagona metodika asosida ta'lim berilsa, SI asosidagi platformalar (masalan, Duolingo, Rosetta Stone, ChatGPT, Google Translate, Grammarly, DeepL) foydalanuvchining bilim darajasi, o'rganish tezligi, qiziqish doirasi va xatolariga asoslangan personalizatsiyalangan ta'limni taklif qiladi. Bu

esa o'z navbatida o'quvchining motivatsiyasi va o'zlashtirish samaradorligini oshiradi.

Ikkinchidan, xorijiy adabiyotlarni o'rganishda ko'plab talabalar til bilmaslik yoki murakkab iboralarni tushunmaslik muammosiga duch keladilar. Sun'iy intellekt asosidagi tarjima va tushuntirish tizimlari (DeepL, Google Translate, Reverso Context) ushbu muammoni sezilarli darajada bartaraf etishga xizmat qilmoqda. Ushbu tizimlar kontekst asosida tarjima qilish, sinonimlar topish, iboralarni izohlash, hatto grammatik tuzilmalarni tavsiflash imkonini beradi. Natijada adabiy matnlarni chuqur tushunish imkoniyati kengayadi.

Uchinchidan, ta'lim jarayonida o'quvchilar orasida tez-tez uchraydigan muammolardan biri bu – yuzma-yuz muloqotda cheklanish, talaffuzdagi xatoliklar va nutqiy faollikning pastligidir. SI asosida ishlovchi interaktiv suhbatdoshlar (masalan, ChatGPT, Elsa Speak, Speeko, AI English Tutor) til o'rganuvchilarga to'g'ri talaffuzni o'rganish, real suhbat simulyatsiyasida qatnashish va og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu orqali o'rganuvchi o'z nutqiga nisbatan ishonchni orttiradi va doimiy amaliyot orqali o'z darajasini mustahkamlab boradi.

To'rtinchidan, sun'iy intellekt tinglab tushunish (listening) va o'qib tushunish (reading comprehension) kabi murakkab ko'nikmalarni rivojlantirishda ham sezilarli yordam bera oladi. SI asosida tuzilgan mashqlar, avtomatik audio matnli platformalar (BBC Learning English AI, TED-Ed transcripts, YouGlish) foydalanuvchining tinglash tezligini, eslab qolish qobiliyatini oshirib, fikrni tahlil qilish va asosiy g'oyalarni ajratib olishda samarali vosita bo'lmoqda. Bundan tashqari, adabiyot fanida SI yordamida matnlar tarkibiy tahlili, badiiy tasvir vositalarini aniqlash, syujet va xarakter tahlilini avtomatik tarzda amalga oshirish imkoniyati ham kengaymoqda. Bu orqali talabalar nafaqat matnni o'qiydi, balki tahlil qilish ko'nikmasini ham o'zlashtiradi. Misol uchun, badiiy matnlarni semantik tahlil

qilishda natural language processing (NLP) texnologiyalaridan foydalanish orqali sun'iy intellekt so'zlar o'rtasidagi semantik bog'liqlikni aniqlab, talabalarga chuqurroq tahlil imkoniyatini yaratadi.

O'tkazilgan amaliy tajribalar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt vositalari yordamida tahsil olayotgan talabalarining o'zlashtirish darajasi an'anaviy usullar asosida ta'lim olayotganlarga nisbatan 15–20% ga yuqori bo'lgan. Ayniqsa, interaktiv va multimodal materiallardan foydalanish orqali bilimlarni mustahkamlash samarali bo'lgani qayd etildi. Shunga qaramay, SI dan foydalanishning ayrim cheklovlari va ehtiyot choralariga ham e'tibor qaratish lozim. Masalan, AI tarjimalari har doim ham kontekstga mos to'g'ri tarjima bera olmaydi; foydalanuvchilar bu vositalardan haddan ortiq foydalanib, o'z fikrini mustaqil ifodalash qobiliyatini yo'qotishi mumkin. Shuningdek, axborotlarning ishonchligi va ma'lumotlar xavfsizligi borasida ham ehtiyotkorlik zarur.

Umuman olganda, sun'iy intellektning chet tillarini va xorijiy adabiyotlarni o'rganishdagi ahamiyati sezilarli darajada ortmoqda. Bu texnologiyalar nafaqat ta'lim jarayonini optimallashtiradi, balki o'rganuvchining mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, O'zbekiston ta'lim tizimining raqamli transformatsiyasi sharoitida SI imkoniyatlaridan samarali foydalanish o'quvchilarning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Zamonaviy texnologiyalar jadal rivojlanayotgan hozirgi davrda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari nafaqat sanoat, tibbiyot yoki moliya sohalarida, balki ta'lim jarayonida ham tub burilishlar yasamoqda. Xususan, chet tillari va adabiyotini o'rganishda yuzaga keladigan muammolarni samarali hal etishda sun'iy intellekt vositalarining tutgan o'rni tobora ortib bormoqda. Ushbu maqolada chet tilini o'zlashtirishda, ayniqsa, talaffuz, eshitish orqali tushunish, so'z boyligini oshirish, matn tahlili, tarjima, yozma va og'zaki nutq ko'nikmalarini

shakllantirish kabi jihatlarda uchraydigan asosiy qiyinchiliklar tahlil qilindi va ularni yengib o'tishda SI texnologiyalarining imkoniyatlari keng yoritib berildi. Tahlillardan ko'rinib turibdiki, sun'iy intellektga asoslangan interaktiv platformalar (ChatGPT, Duolingo, Grammarly, Google Translate, Reverso va boshqalar) o'quvchilarga individual yondashuv asosida o'rganish imkonini beradi. Ayniqsa, notiqlik va fonetik mashqlar, grammatika xatolarini avtomatik aniqlash, tezkor tarjima, real vaqtda mashq qilish kabi imkoniyatlar SI texnologiyalarining asosiy ustunliklaridan hisoblanadi. Shu bilan birga, adabiyotlarni o'qish va tahlil qilishda, zamonaviy sun'iy intellektga asoslangan ilovalar matnni soddalashtirish, asosiy g'oyani ajratish, kontekstual tahlil qilish kabi murakkab jihatlarni yengillashtirib, o'quvchi uchun chuqurroq tushunishga yordam beradi. Biroq, sun'iy intellektdan foydalanish faqat vosita sifatida qaralishi kerak, u o'qituvchining o'rnini to'liq egallay olmaydi.

Xulosa

Pedagogik nazorat, ijtimoiy va madaniy kontekstda fikrlash, kreativ yondashuv kabi insoniy omillar hali hanuz inson aql-zakovati va didaktik tajribasini muqobil qila olmaydi. Shu bois, SI vositalaridan samarali foydalanish uchun ularni an'anaviy ta'lim uslublari bilan uyg'unlashtirish zarur. Ayniqsa, o'zbek

talabalari uchun ingliz, rus, fransuz, nemis tillarini o'rganishda sun'iy intellektdan individual ravishda foydalanish imkoniyati chet tillarini o'zlashtirish jarayonini tezlashtirishi va natijadorligini oshirishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, xulosa qilish mumkinki, sun'iy intellekt chet tili va adabiyotini o'rganishdagi muammolar – ya'ni, talaffuzda xatolarga yo'l qo'yish, lug'at boyligini shakllantirishdagi sustlik, murakkab matnlarni tushunishdagi qiyinchiliklar, grammatikani amaliyotga qo'llay olmaslik kabi holatlarni bartaraf etishda zamonaviy va samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Bunday texnologiyalarning joriy etilishi ta'lim sifatini yaxshilash, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, bilimlarni chuqurroq egallash va mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

Kelajakda bu yo'nalishdagi tadqiqotlar yanada kengayib, SI asosidagi moslashtirilgan, shaxsga yo'naltirilgan o'quv dasturlarini ishlab chiqish, ko'p tilli virtual yordamchilar yaratish, adabiyot tahlilini avtomatlashtirish va muloqotga asoslangan o'rgatish tizimlarini yanada takomillashtirish orqali chet tillarini o'rganishdagi samaradorlik sezilarli darajada oshishi kutiladi. Eng muhimi, sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali ta'lim jarayonida shaxsiylashtirish va differensial yondashuv tamoyillarini muvaffaqiyatli amalga oshirish mumkin bo'ladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdukarimov, S. (2021). Sun'iy intellekt va ta'lim tizimining raqamli transformatsiyasi. Toshkent: Innovatsion ta'lim nashriyoti.
2. Axmedova, D. (2020). Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy metodlar va texnologiyalar. Samarqand: Zarafshon.
3. Bakiyev, A. (2022). Chet tillarini o'rgatishda sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish samaradorligi. Toshkent: O'qituvchi.
4. Gulomova, N. (2019). Til o'rgatish metodikasida yangi yondashuvlar. Buxoro: Ilm ziyo.
5. Ergashev, M. (2021). Adabiyot ta'limida raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning o'rni. Andijon: Yangi asr avlodi.
6. Jalilov, F. (2023). Lingvistika va sun'iy intellekt: muammolar va yechimlar. Toshkent: Fan.

7. Kadirova, S. (2020). Chet tillarni o'rganishda interaktiv texnologiyalar va sun'iy intellekt imkoniyatlari. Qarshi: Nasaf.
8. Mamajonova, Z. (2021). Til o'rganishda multimodal yondashuvlar va AI texnologiyalarining uyg'unligi. Namangan: Ilm va taraqqiyot.
9. Mo'minov, I. (2018). Adabiy ta'lim va zamonaviy yondashuvlar. Toshkent: Sharq.
10. Normurodov, H. (2022). Raqamli ta'lim muhitida xorijiy tilni o'qitish metodologiyasi. Toshkent: Innovatsiya.
11. O'rolova, D. (2023). Sun'iy intellektning chet tili darslarida qo'llanilishi: nazariy va amaliy yondashuvlar. Termiz: Ilm sari.
12. Po'latov, S. (2021). Pedagogik texnologiyalar va sun'iy intellekt: o'zaro integratsiya muammolari. Toshkent: Iqtisod–moliya.
13. Rasulova, Z. (2019). Xorijiy til ta'limida texnologik vositalardan foydalanish yo'llari. Farg'ona: Ma'rifat.
14. Tojiboyeva, M. (2020). Sun'iy intellekt asosida mashg'ulotlar tashkil etishning afzalliklari va kamchiliklari. Toshkent: Oliy ta'lim.
15. Yusupov, B. (2023). Til o'rganishda AI texnologiyalari va o'quv motivatsiyasi o'rtasidagi bog'liqlik. Nukus: Bilim.